

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

април – юни 2006 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на юни 2006 г. парите в обращение¹ в номинално изражение достигнаха 5977.0 млн. лв. В сравнение с края на м. март 2006 г. парите в обращение са нараснали с 447.95 млн. лв. или с 8.10%, което е с 0.19 процентни пункта по-ниско в сравнение с нарастването им за същия период на 2005 г.

Стойността на парите в обращение (отчетена към края на всеки месец) не показва значими отклонения от очакваните през отчетния период. След намалението им за първите три месеци на текущата година, през второто тримесечие на 2006 г. е налице един по-бавен средномесечен темп на нарастване спрямо същия период на предходната година и в началото

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г. С Решение на УС на БНБ № 110 от м. X.2005 г. банкнотите и разменните монети, с неизтекъл срок на обмяна, които не са върнати в касите на БНБ, със счетоводна дата 7 октомври 2005 г. са отписани от пасива на управление „Емисионно” и са прехвърлени в пасива на баланса на управление „Банково”. За по-коректна съпоставка на данните стойността им в лева е изключена от размера на парите в обращение.

на юни парите в обращение изравниха стойността си от края на 2005 г. Във вътрешно месечния цикъл на динамиката на парите в обращение се наблюдава повторемост на процесите, като те намаляват в началото и в края на съответния месец, а в средата на всеки месец нарастват. Тази цикличност е породена от по-голямото търсене на налични пари в средата на месеците, основно за изплащане на пенсии и заплати.

Пари в обращение (млн. лв.)

ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ	30.06.2005	31.03.2006	30.06.2006	Изменение	
				в %	в %
общо в т.ч.	1	2	3	(3-1)/1	(3-2)/2
	5,203.7	5,529.1	5,977.0	14.86%	8.10%
Банкноти	5,119.1	5,434.7	5,878.8	14.84%	8.17%
Разменни монети	81.9	91.4	95.1	16.15%	4.00%
Възпоменателни монети	2.7	2.9	3.1	15.54%	5.94%

За период от една година нарастването на парите в обращение е в размер на 773.4 млн. лв., което, изразено в процент, възлиза на 14.86%. В сравнение със същия период на 2005 г. нарастването на парите в обращение е по-ниско със 7.08 процентни пункта.

В края на юни 2006 г. дялът на банкнотите от стойностния размер на парите в обращение е 98.36%. През второ тримесечие дялът им е нараснал с 0.07 процентни пункта в сравнение с края на първото тримесечие, а за едногодишен период е намалял с 0.02 процентни пункта.

Към 30 юни 2006 г. дялът на разменните монети от стойностния размер на парите в обращение е 1.59%. През второто тримесечие дялът им е намалял с 0.06 процентни пункта в сравнение с края на първото тримесечие, а за едногодишен период е нараснал с 0.02 процентни пункта.

В изпълнение на монетната си програма за 2006 г. и на основание чл.25, ал.1 от ЗБНБ, през второто тримесечие на 2006 г. Българската народна банка пусна в обращение следните възпоменателни монети: сребърна възпоменателна монета от серията „Национални паркове и резервати” на тема „Българското Черноморие” с номинална стойност 10 лева, емисия 2006 г., с тираж 7 хил. бр. и сребърна възпоменателна монета с нанесено частично позлатяване от серията „Съкровищата на България” на тема „Летница” с номинална стойност 10 лева, емисия 2006 г. и тираж 10 хил. бр.

Средната банкнота в обращение в края на юни 2006 г. е 22.95 лв. В сравнение с края на март 2006 г. средната банкнота в обращение е намаляла с 0.14 лв., а за едногодишен период е нараснала с 0.33 лв. **Средната монета в обращение** в края на юни 2006 г. е 0.14 лв. и няма промяна в сравнение с края на юни 2005 г.

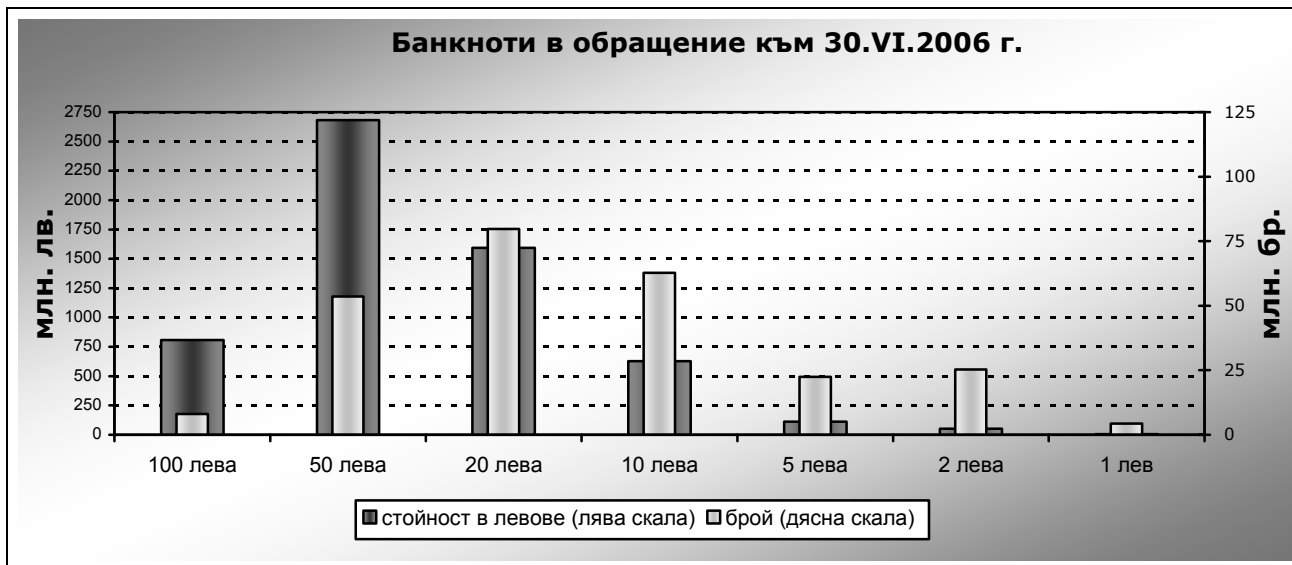
2. Динамика и структура на банкнотите и монетите в обращение

Към 30 юни 2006 г. броят на банкнотите в обращение нарасна с 8.87% в сравнение с края на м. март и достигна 256.2 млн. бр. В стойностно изражение нарастването е с 8.17%, като към края на юни банкнотите достигнаха стойност от 5878.8 млн. лв. С най-голямо процентно увеличение на броя на банкнотите в обращение в сравнение с края на първо тримесечие е банкнотата от купюр 5 лева (13.40%) или 2.6 млн. бр., а с най-малко е увеличението при банкнотата от купюр 2 лева, която за същия период нарасна с 5.37% или 1.3 млн. бр.

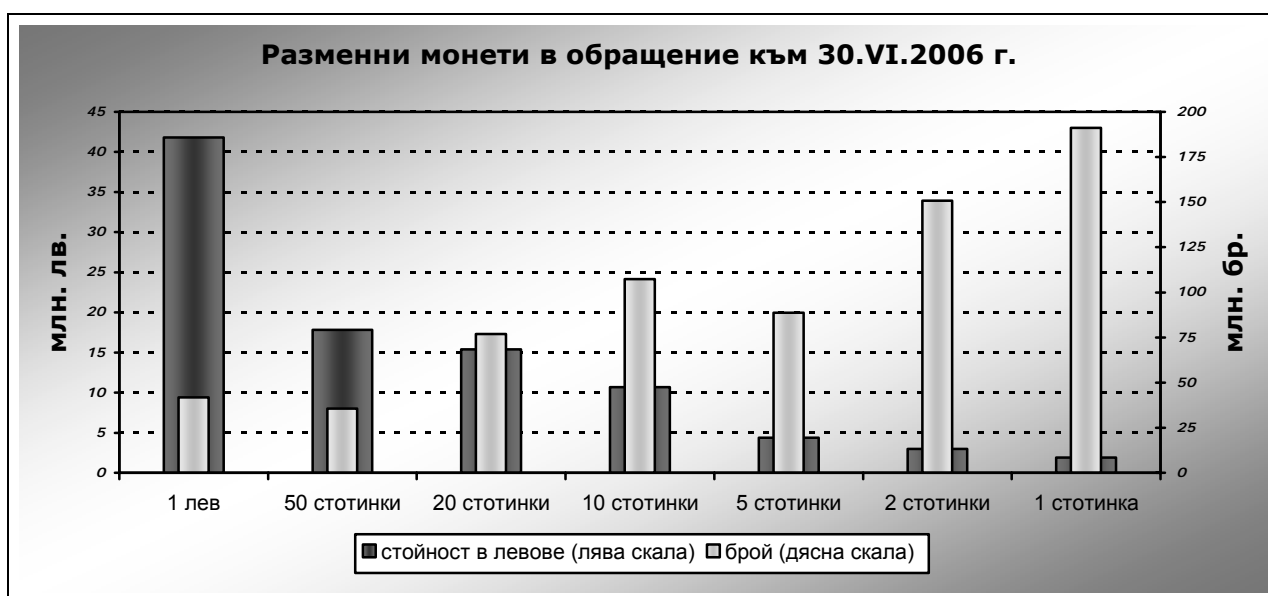
Въпреки промените в динамиката на броя на банкнотите през първото и второто тримесечие на 2006 г. не настъпиха съществени изменения в структурата на броя банкноти в обращение. Основната част от тях към края второто тримесечие на 2006 г. (над 76% от общия им брой в обращение) представляват купюрите от 10, 20 и 50 лева. С най-голям дял във вътрешната структура на броя банкноти в обращение са 20-левовете банкноти (31.10%), а с най-малък тези от купюр 1 лев (1.69%). Промените в структурата на броя на банкнотите в обращение през второто тримесечие на 2006 г. в сравнение с първото се подчиняват на общата тенденция на нарастване дяловете на банкнотите от по-високите купюри в общия брой на банкнотите в обращение и намаление на тези на по-ниските купюри. Делът на банкнотите от купюри 10 и 20 лева в края на второ тримесечие се увеличава съответно с 0.32 и 0.42 процентни пункта, а дела на банкнотата от купюр 2 лева намалява с 0.33 процентни пункта.

Повишеният интерес към банкнотата от купюр 100 лева доведе до трансформиране на част от 50 левовите купюри в обращение в 100 левови, в резултат на което дела на банкнотата от купюр 100 лева нарасна с 0.03, а на тази от 50 лева намаля с 0.61 процентни пункта в сравнение с края на първо тримесечие на 2006 г.

В сравнение с края на юни 2005 г. се увеличава делът на броя банкноти от купюри 20 и 50 лева, които нарастват съответно с 0.87 и 0.47 процентни пункта. Обратна е тенденцията при дела на банкнотата от купюр 2 лева, който намалява с 0.17 процентни пункта.

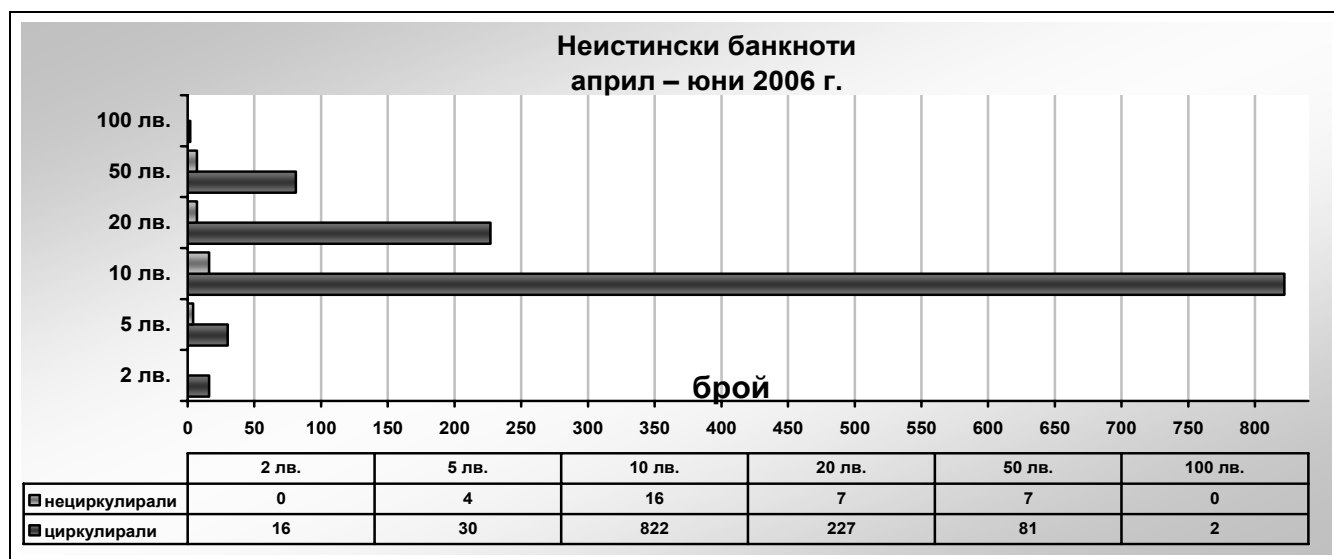

Към 30 юни 2006 г. броят на разменните монети в обращение се увеличи в сравнение с края на март 2006 г. с 26.3 млн. бр. (3.94%) и достигна 692.2 млн. бр. За едногодишен период увеличението е с 99.7 млн. бр. (16.84%). През второто тримесечие на 2006 г. разменните монети в обращение са нараснали в стойностно изражение с 3.7 млн. лв. (4.00%), а за едногодишен период с 13.2 млн. лв. (16.15%). В структурата на броя на монетите отделните купюри запазват относително постоянни дялове, независимо от абсолютното им количествено нарастване. Към 30 юни 2006 г. с най-голям дял от общия брой на монетите в обращение е монетата от купюр 1 стотинка (27.62%), а с най-малък дял е монетата от купюр 50 стотинки (5.14%).

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През второто тримесечие на 2006 г. в Националния център за анализ /НЦА/ на БНБ са регистрирани и задържани 1212 броя неистински български банкноти. От тях 34 броя са задържани преди да бъдат ползвани в паричното обращение, а броят на задържаните, циркулирали в паричното обращение е 1178. В сравнение с първото тримесечие на 2006 г. общият брой на регистрираните неистински банкноти е намалял със 116 бр. или с 8.73%. От регистрираните неистински български банкноти най-голям е дялът на банкнотата от купюр 10 лева (69.14%). Неистинските банкноти от купюри 20 и 50 лева имат съответно 19.31% и 7.26% от общия брой регистрирани и задържани неистински банкноти. Регистрираните неистински банкноти от купюри 2, 5 и 100 лева са 52 бр. (4.29%).

От 31 март 2006 г. влезе в сила на Наредба № 18 на БНБ за контрол върху качеството на банкнотите и монетите в налично–паричното обращение. Въведените нови регулации и изисквания към търговските банки за работа с налични пари и Общи условия на Българската народна банка за обслужване на клиенти с банкноти и монети по обявена стойност се отрази съществено и върху намалението на броя на неистинските банкноти, открити през месеците април, май и юни на 2006 г в ценни пратки на търговски банки.

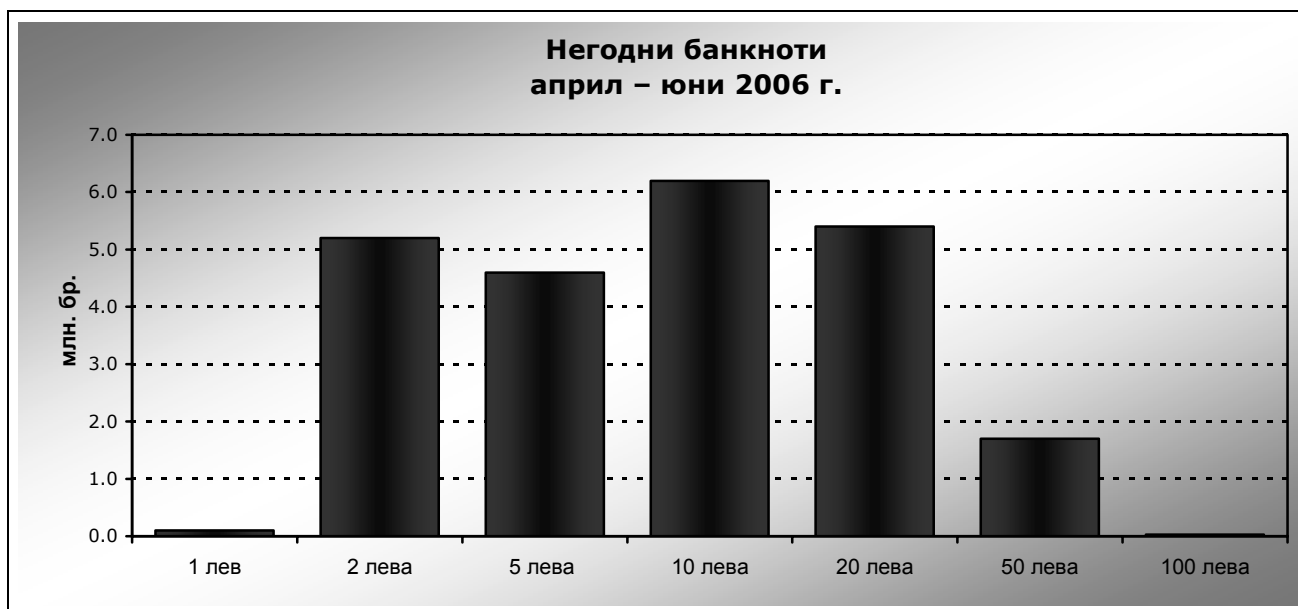
През второ тримесечие на 2006 г. са задържани 928 бр. неистински български разменни монети, като 918 бр. от тях са от 50 стотинки, а останалите 10 бр. са от 1 лев.

При изпълнение функциите по извършване на експертна оценка на чуждестранни банкноти и монети, задържани на територията на България, през второ тримесечие на 2006 г. в Националния център за анализ на БНБ бяха регистрирани задържани неистински

чуждестранни банкноти, както следва: 2513 бр. евро банкноти, 745 бр. щатски долари и 17 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

През второто тримесечие на 2006 г. общият брой на банкнотите, отделени като негодни, е 23.2 млн. бр. В сравнение с първото тримесечие те са в повече с 2.4 млн. бр. (11.72%). По-голям е броят на отделени негодни банкноти с купюри от 2, 5, 10 и 20 лева в следствие на общото нарастване на броя обработени банкноти.

Делът на отделените като негодни от обработените банкноти за едногодишен период продължава да е най-голям при купюрите от 2 лева (68.07%) и 5 лева (41.47%). Това е резултат от големия брой вторични обороти, които тези купюри правят в обращение поради по-честата им употреба в разплащанията на дребно и респективно по-бързото им износване.

При обработката на разменни монети през второ тримесечие на 2006 г. като негодни са отделени 103.0 хил. бр. Те са близо 4.5 пъти повече в сравнение с отделените като негодни през първото тримесечие на 2006 г.

² Това е броят на банкнотите и разменните монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

**Негодни разменни монети
април – юни 2006 г.**

